

การศึกษาเพื่อประเมินต้นทุนและผลได้ทางเศรษฐศาสตร์และคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส มีวัตถุประสงค์หลักสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อประเมินผลด้านคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อหลังได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส เปรียบเทียบกับผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านโรคติดเชื้อฉวยโอกาส ประการที่สอง เพื่อประเมินผลได้ทางเศรษฐศาสตร์เปรียบเทียบระหว่างการรักษาผู้ป่วยทั้ง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส และกลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านโรคติดเชื้อฉวยโอกาส และประการที่สาม เพื่อประเมินต้นทุนทางตรงและทางอ้อมของผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อในผู้ป่วย 2 กลุ่ม โดยได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดลำพูน จำนวน 101 ตัวอย่างใน 7 อำเภอ

การศึกษานี้ ใช้แบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกที่มี 26 ตัวชี้วัดซึ่งพัฒนาโดยโรงพยาบาลสวนปรุง กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข เพื่อใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยแต่ละรายแล้วหาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยทั้งในภาพโดยรวมและแยกตามวิธีการรักษาโดยใช้วิธีสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) ส่วนข้อมูลทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม สุขภาพ ค่าใช้จ่าย และคุณภาพชีวิตถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบ ตารางแจกแจง

ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมไปถึงได้ทำการเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ป่วยโดยใช้สถิติ t-test ในการทดสอบ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสมีคุณภาพชีวิตดีกว่าของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านโรคติดเชื้อฉวยโอกาสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยในช่วงของระดับรายได้ตั้งแต่ 0-312,000 บาทต่อปีนั้น ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านโรคติดเชื้อฉวยโอกาสมากถึง 2,913,577 หน่วยวัด ผลการศึกษาด้านต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 98,282.13 บาทต่อคนต่อปี และ 23,379.61 บาทต่อคนต่อปี ตามลำดับ ดังนั้นต้นทุนรวมในการรักษาผู้ป่วยด้วยยาต้านไวรัสเท่ากับ 121,661.74 บาทต่อคนต่อปี ด้านต้นทุนทางตรงและทางอ้อมของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านโรคติดเชื้อฉวยโอกาสมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12,545.86 บาทต่อคนต่อปี และ 24,938.40 บาทต่อคนต่อปีตามลำดับ ดังนั้นต้นทุนรวมของการรักษาผู้ป่วยด้วยยาต้านโรคติดเชื้อฉวยโอกาสเท่ากับ 37,484.26 บาทต่อคนต่อปี ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่าต้นทุนการรักษาด้วยยาต้านไวรัสมีค่าสูงกว่าต้นทุนการรักษาด้วยยาต้านโรคติดเชื้อฉวยโอกาสอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาทำให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำคัญ เพื่อให้มีการปรับแผนการรักษาผู้ป่วยให้เกิดประสิทธิภาพคือ ภาครัฐควรเน้นให้ความสำคัญต่อการรักษาผู้ป่วยด้วยวิธีการรักษาด้วยยาต้านไวรัส เนื่องจากการรักษาด้วยวิธีดังกล่าวแม้จะมีต้นทุนการรักษาต่อปีซึ่งสูงมากก็ตามแต่ว่าผลได้ของการรักษานั้นมีมาก ดังแสดงโดยคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยที่เพิ่มสูงขึ้นกล่าวคือผู้ป่วยสามารถดำรงชีพและใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ โดยสามารถก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มมากขึ้นต่อสังคมโดยรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่สอง ภาครัฐควรส่งเสริมการให้ความรู้ผู้ป่วยอย่างถูกต้องถึงการรักษา การปฏิบัติตัวเองหลังการติดเชื้อ และการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ ขณะเดียวกันควรส่งเสริมอาชีพขึ้นในกลุ่มผู้ป่วยให้มากขึ้นซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของชมรมต่างๆ ทั้งนี้เพราะนอกจากผู้ป่วยจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การรวมกลุ่มกันจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ทัศนคติระหว่างผู้ป่วยด้วยกันเองและลดความเครียดทางด้านจิตใจของผู้ป่วยได้ ประเด็นที่สาม ภาครัฐควรเน้นให้ความสำคัญกับมาตรการเชิงป้องกันมากกว่าการแก้ปัญหา เนื่องจากการส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างถูกต้องนั้น เป็นการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการทางสาธารณสุขที่มีต้นทุนต่ำและมีประสิทธิภาพสูงสุด

This study has the main objectives to assess the life quality, the economic benefit and the direct and indirect costs involved in two groups of HIV infected patients namely one treated with antiretroviral drug and the other treated with opportunistic infection treatment. Primary data are used for this study covering 101 sample patients from 7 districts of Lamphun Province.

A number of methodologies were employed in this study. Assessment of life quality as defined by the World Health Organization (WHO) was made by using 26 indicators (WHOQOL-BREF-THAI) developed by Suan Prung Hospital under the Mental Health Department of the Ministry of Public Health to determine the life quality level of individual patient. Multiple Regression analysis was performed to discern the factors affecting in general the life quality of the overall HIV infected patients and in particular that of those treated with antiretroviral drug and those treated with opportunistic infection treatment. Information on the aspects of demography, socio-economic, health status, expenditure and life quality were presented in terms of descriptive statistic including frequency, percentage, means, and standard deviation. T-test was performed to ascertain the difference between the two groups of patients.

The finding indicated that those patients treated with antiretroviral drug had life quality better than those treated with opportunistic infection treatment at statistically significant level. Within the range of annual income under 312,000 Baht, the first group had 2,913,577 units of life quality index higher than that for the second group. Those treated with antiretroviral drug spent on the average 98,282.13 Baht direct cost and 23,379.61 Baht indirect cost per year or a total cost of 121,661.74 Baht per year per patient. Those treated with opportunistic infection treatment paid on the average 12,545.86 Baht direct cost and 24,938.40 Baht indirect cost per year or total cost of 37,484.26 Baht per year per person. The statistical test also indicated that the cost of antiretroviral drug treatment was higher than that of opportunistic infection treatment at statistically significant level.

The results of this study have led to at least three major policy recommendations for effective treatment programs. Firstly, emphasis should be place on the use of antiretroviral drug despite the extremely high treatment costs, because the life quality of patients will be enormously improved as they can live and make living to increase efficiently the social products. Secondly, correct knowledge and information should be provided for the patients about the treatments, post-infection health care, and regular intake of medicines. The patients should also be encouraged to engage in certain occupations probably in the nature of grouping among themselves to enhance their mental stress. And, finally, emphasis should be placed on preventive measures rather than remedial ones by educating people with correct information for them to prevent themselves and their family members from acquiring AIDS which is a low cost and most efficient public health management approach.